

Tisztelt Államtitkár Úr,
Főtiszteletű Püspök Urak,
Intézményvezetők, Köszöntött,
Nagyméltóságú Vendégek, Kollégák,
Régi és Mostani Diákok!

Enghy Sándor

**REKTORI
KÖSZÖNTŐ BESZÉD
A SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS
TEOLÓGIAI
AKADÉMIA
EGYETEMMÉ VÁLÁSA
ALKALMÁBÓL***

Püspök úrnak is volt egy szolgálati közleménye, hadd legyen nekem is! Megkérdeztem a mester-séges intelligenciát, hogy néznek ki majd a jövő buszai? Azt mondta: egy méter hosszúak, nyolc méter szélesek lesznek. Megkérdeztem: miért? Mert mindenki az első sorban szeretne ülni. Ezek után már meg sem mertem kérdezni, hogy milyenek lesznek a jövő templomai. Szóval nem sikerült átépíteni még egyelőre ezt a templomot.

Látszik rajtam, vagy nem, én vagyok a legjobban meglepve, hogy meg tudok szólalni. Mert ahogy Zakariás nem hitte el, hogy Keresztelő János megszületik, inkább bevallom, magunk közt vagyunk: voltak pillanatok – és ebből nem volt kevés –, amikor nem hittem abban, hogy belőlünk egyetem lesz. Zakariásnak szerintem nem volt nehezebb dolga hinni a gyermek születésében, mint nekem abban, hogy mi egyszer itt így ünnepelhetünk, mint most. Legalább olyan lehetetlennek látszott évtizedeken át, hogy az SRTA logónk SRHE lesz, mint amilyen lehetetlen volt, hogy a két előrehaladott korúnak, akik közül ráadásul a nő még meddő is (Lk 1,7), gyereke lesz. De ahogy láttam sokszor a körülményeket, az Úrnak sem volt könnyebb dolga egy egyetem születését megoldani, mint Zakariás és Erzsébet öregségét, az asszony meddőségét legyőzni. Csoda, hogy a hitetlen pap megnémult? Úgy látszik, hogy az Úr hozzám irgalmasabb, mert nem csak integetni tudok most itt némán (Lk 1,22). A gyerek születése után Zakariás nyelve ugyan megoldódott, de amikor készültem, ebben egyáltalán nem voltam biztos, hogy ez velem is így történik, az SRHE születése után. Az Úrnak vannak ugyanis néha trükkjei.

* Elhangzott a sárospataki református templomban tartott hálaadó ünnepségen, 2024. február 1-jén.

Na, azért az Úr nem volt egyedül az egyetem szülőszobájában. Voltak eszközei. Mindegyiknek köszönöm. A múltban és a jelenben. Püspöki, államtitkári, tanári és egyéb funkcióban. Köszönöm azoknak, akik nem csak hittek az egyetem születésében, hanem meg is tették azt, ami rajtuk múlt. Mivel rajtuk nem múlt, most ünnepelhetünk.

Szokatlan ez az istentiszteleti időpont itt, csütörtökön délelőtt, de mi demonstrálunk, istentiszteleti keretben, mert tudjuk: a történelem Ura nélkül nem lennénk most így itt. Ezért adunk Neki most hálát, ez a célja ennek az ünnepségnek.

Amikor a napokban védekeztem valaki előtt, hogy azért nem csak úgy ajándékba kaptuk ám mi ezt az egyetemet, mert mi teljesítettük az egyetemre válás feltételeit, akkor vitapartnerem megjegyezte: nana, nektek az Isten azért segített. Hát igen. Ezt valljuk itt most meg.

Van egy csúnya mondás egy bizonyos funkciójú házról, amely, ha nem jól megy, nem a bútorokat kell kicserélni, hanem azokat, akik ott dolgoznak. Ebből a mondásból a maga profánsága ellenére is sokat tanulhatunk. Tudjuk, hogy a mi nevünk változik, de ettől nem fog semmi jobban menni, mert mi itt maradtunk a házban, az épületben, az intézményben. Minket nem cseréltek ki. De hát a Bibliának van erre szava, amikor az ember marad, a szíve, gondolkodása, lelke viszont kicserélődik. Ahhoz, hogy valami nálunk jobban menjen, ez a naponta történő, belső kicserélődés, szív, gondolkodás, lelkeletválásra való készség kell, punktuális-aoristos, imperfektumi, perfektumi értelemben – ennyi időviszony erre elég is. Ettől tényleg megújulunk, a névtől nem.

Hogy a beszéd művészet, azt tudjuk. Ez sokszor a csomagolás művészete. Ha el akarunk adni valamit, hatni akarunk, azt jól meg kell fogalmazni. A baj gyakran a tartalommal van. Pont úgy, mint a kereskedelemben. A csomagolás szép, csak amit becsomagolunk, nincs egyenes arányban a csomagolás igényességével. Olykor ez csak bosszantó, ha nem azt kapjuk, ami a csomagolásból következett volna, máskor viszont, például az élelmiszeriparban komoly egészségkárosodást is okozhat a tartalom.

Egyszer, sok évvel ezelőtt lélekszakadva telefonált rám egyik barátunk, hogy megkóstoltam-e már azt a pálinkát – ugyan mi mást –, amit két órája adott. Abból, hogy felvettem a telefont, rájött: nem, mert még élek. Az ásványvízes palackban ugyanis olyan folyadék volt, amit ő a fotózáshoz használt, fixír – mely szerinte garantáltan mérgező. Régi a történet, de igaz.

Az új nevünk, a csomagolás, bizony csak külső. Nem garantálja, hogy a tartalom ne legyen mérgező. Teológiaként az életért, a minőségért harcolunk. Sajnos a minőséget önmagában a nevünk, még ha mától egyetem is, nem garantálja. Az élet Ura igen, a Vele való szoros kapcsolatból adódóan. Másból adódóan nem. Mi ezt tudjuk. Mindenki megnyugtatósára mondom. Vigyázunk a tartalomra, melyet igyekszünk tisztán megtartani, hogy Ő ne csupán ellenünkre tartson meg minket. Rá koncentrál az új nevünk is a hit tudományával. Valójában Róla akarunk egyre többet tudni, a Róla szóló tudásban akarunk profik lenni, hogy ezt a tudást az életre tudjuk alkalmazni. Így értjük az „alkalmazott tudományok egyeteme” rangot.

Nagy dolog, hogy megfeleljünk a felsőoktatás állami követelményeinek, amikor alkalmazott tudományok egyeteme vagyunk, de ha az Élet Ura hitelesíti majd a tudományunk életre való alkalmazását, az lesz az igazi.

Van egy aranyos történet a Talmudban,¹ mely szerint Dávid és egy csatornát a templomi égőáldozati oltár délnyugati sarkánál, az italáldozat elvezetéséhez. Ekkor megnyílnak a föld mélységei, és olyan sok víz fakad onnan, hogy elpusztítással fenyegeti az egész földet. Erre Dávid felírja az Úr nevét egy cserépdarabra, beledobja a vízbe, mely el kezd apadni. Az Úr nevére.

Természetesen a történetnek sokkal több tanulsága van, ha arra gondolok például, hogy miért vállalja az Úr nevének eltörlését a vízben, vagy miért lett ez a történet a grádicsok éneke születésének oka, de most elég az Úr cserépdarabra írt neve, mely vízbe dobva meghátrálásra kényszeríti a pusztító víztömeget.

Hát így képzelem én a saját Teológiánk létét, ahol az Úr nevét emlegetjük, sőt hordozzuk, hiszen nevéről neveznek minket krisztusinak, keresztyénnek, Biblia szerint reformálnak. Bedob bennünket az Élet Ura a mély vízbe, diákjainkkal együtt, azokba a mélységekbe, melyek életellenesek, és ott, ahol vagyunk, az Úr nevét hordozva, mint a dávidi cserépdarab esetében, alábbhagy a pusztulás, megszegyenülnek az élet jeleit pusztulással fenyegető erők a családban, szépben, jóban, becsületben, tisztességben, erkölcsben, egyházban, politikában, társadalomban, s mi így jelezzük az utat Ézsaiás és az utolsó idők távlatában az Úr végső győzelme felé. Az ὄνομα καινὸν (Ézs 65,15) másik előfordulási helye Jel 2,17: ὄνομα καινὸν.² Csak itt jelenik meg így a kifejezés az egész Bibliában. Mindkét esetben azok kapnak új nevet, akik az Úr nevét nem tagadták meg, Hozzá voltak hűségesek, megértették az Ő hűségét és belőle táplálkozva győztek a gonosz fölött.

A névben kapott identitás bibliai értelme mindig a program (1Móz 17,5-8), mely ahol lefut, az Úr aktuális győzelmét hirdeti. Ennek kiteljesedése a jövő. Erre a jövőre mutatva vagyunk mi jelek, már most, az új nevünkkel. Így van értelme nevünknek, ha az már most jelzi azt az identitást, melyből következik a hit ismeretének alkalmazása az életre. Így lehet Egyetemünk speciális, identitásával, nevéből következően Élet-út, az Élet győzelme kiteljesedésének útja. A névvel kapott, ránk, de nem a mi lehetőségeinkhez szabott program tehát: kompatibilissé válni Annak nevével, Akinek hitelesítő pecsétjével megnyílik Övéinek az Isten országa ott, ahol a névvel járó identitásunkat Ő határozza meg, és nem más, hogy aztán az idők végezetén valóban új névvel, igazán új identitással teljesedjen ki számunkra Isten országa, melynek már teljes bizonyossággal csak Ő, az élet Ura az egyetlen meghatározó eleme.

1 *Talmud Bavlí. Tractate Succah*, Volume 2, *The Gemara*, Brooklyn, New York, 1998, 53a³; GOLDSCHMIDT, L. (hrsg.): *Der Babylonische Talmud mit Einschluß der vollständigen Mišnah*, Berlin, S. Calvary & Co., Makkoth 11a, 556–557.

2 BRUEGGEMANN, W.: *Isaiah 40-66*, Louisville, Westminster John Knox Press, 1998, 244–255.; STRACK, H. L. – BILLERBECK, Paul: *Kommentar zum neuen Testament aus Talmud und Midrasch*, Band 3, *Die Briefe des Neuen Testaments und die Offenbarung Johannis*, München, C.H. Beck, 1979, 794.; BEALE, G. K.: *The Book of Revelation: A Commentary on the Greek Text*, Grand Rapids – Cambridge, William B. Eerdmans Publishing Company – The Paternoster Press, 1999, 251–256.; RAHLFS, Alfred (ed.): *Greek Septuagint (LXX1)*, Kraft/Taylor/Wheeler Septuagint Morphology Database v. 4.8 Copyright © 2012, Verse 25528 of 28971 ὄνομα καινὸν.; ALAND, Barbara – ALAND, Kurt – KARAVIDOPOULOS, Johannes – MARTINI, Carlo M. – METZGER, Bruce M. (eds.): *Novum Testamentum Graece (New Testament in Greek) (GNT28-T) Nestle-Aland, 28th Revised Edition*, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 2012, OakTree Software Inc., Version 3.7, Verse 7600 of 7968 ὄνομα καινὸν.

Nem vagyunk sokan, nem vagyunk ELTE, Miskolc, de Berzsenyi óta tudjuk, hogy ahol Ádáz Erynnis lelke uralkodik is, ott nem feltétlen a sokaság tesz csuda dolgokat, hanem a Lélek.³ A Lélekkel mi elvileg jó barátságban vagyunk, s azt is tudjuk, hogy nemcsak a teremtsénnél volt ott, hanem ma is csak Vele lehetséges valamit alkotni, például minőséget. Vele dolgozunk a minőség forradalmán abban a tudatban, hogy a kevesebb joga az élethez az, hogy külön.⁴ És ha már Németh László, akkor 1948. június 21-ei sárospataki írása is⁵ felelősséget ró ránk, hogy a legnagyobb lehetőségek mellé szegődjünk minden területen. Mégpedig „Bábul”, hogy a Lélek vezessen minket Isten cinkosaiként, még akkor is, amikor csak Ő tehet valamit, mert mi emberileg már kifogytunk a lehetőségekből. Ezért nem félünk a feladatoktól, mert „maga a feladat segít és véd bennünket” ebben a vezetési rendszerben. Magyarul: nekünk a feladat is védelem, és mi programot jelentő új nevünkkel nem lehetünk védelem nélkül, hiszen „Isten velünk”. Ezt nem csak Németh László ablaka fölé pingálták Patakon 1944. okt. 15-én itt rekedt katona teológusok, hanem mi ezt alkalmazzuk, éljük meg ma, Hit-tudományi Egyetemként. Erre kötelezzük el magunkat, s Ő mutatja meg segítségét küldetésünk teljesítése közben.

Nem játszhatjuk ki egymás ellen a minőséget és a sokaságot, dolgozunk a problémán, de ha kicsi a bors, attól még erős, és mi becenevünkön Pataki Teológiaként értjük, hogy miben, Kiben van a mi erősségünk.

Hát biblikusként én csak ilyeneket tudok mondani, még rektoraként is. Azért köszönöm, hogy meghallgattak.

Munkatársaimnak persze hálásan köszönöm meg, hogy megszervezték ezt az ünnepséget.

Sárospatak, 2024. 02. 01.

3 BERZSENYI Dániel: *A magyarokhoz*, URL: <https://mek.oszk.hu/06200/06222/html/makolt180560003.html> Utolsó letöltés: 2024. 02. 01.

4 NÉMETH László: *A minőség forradalma*, 4. kötet, *Mozgalom*, Budapest, Magyar Élet Kiadása – Püski Kiadó, 1940, 166.

5 NÉMETH László: *Homályból homályba*, 2. kötet, *Életrajzi írások*, Budapest, Magvető – Szépirodalmi Kiadó, 1977, 542.